

Motion till riksdagen 2005/06:Ju434

av **Olle Sandahl m.fl. (kd)**

Rätten till alkoholtest vid omhändertagande av berusade personer

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rätten till alkoholtest vid omhändertaganden enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer (LOB).

Motivering

Den som anträffas så berusad av alkoholdrycker eller annat berusningsmedel att han inte kan ta hand om sig själv eller annars utgör en fara för sig själv eller för någon annan får omhändertas av en polisman enligt LOB. Om det behövs med hänsyn till den omhändertagnes tillstånd ska han så snart det kan ske undersökas av läkare. En omhändertagen person som inte bereds vård på sjukhus eller annan vårdinrättning och inte heller tas om hand på annat sätt eller annars kan friges, får hållas kvar hos polisen. Den omhändertagne får i det sammanhanget tas i förvar om det är nödvändigt med hänsyn till ordning och säkerhet. Den omhändertagne ska så snart som möjligt underrättas om anledningen till omhändertagandet. Den omhändertagne ska friges så snart det finnes kunna ske, vilket enligt huvudregeln är senast inom åtta timmar efter omhändertagandet.

Ett ställningstagande till om ett omhändertagande enligt LOB ska bestå grundas på iakttagbara förhållanden hänförliga till den omhändertagnes person. Någon tillgång till mera objektiv information, exempelvis promillehalt, finns ofta inte. Detta kan exempelvis leda till att en person oriktigt framstår som berusad när hans uppträdande egentligen beror på sjukdom. Det kan också leda till att en promillehalt med risk för alkoholförgiftning inte uppmärksammas i tid.

I departementspromemorian *Omhändertagande av personer enligt LOB* (Ds 2001:31) nämns att alkoholutandningsprov skulle vara av betydelse vid

Fel! Okänt namn på

bedömningen hos polisen av den omhändertagnes tillstånd ur medicinsk synpunkt. Det skulle också ha ett värde ur rättssäkerhetssynpunkt, exempelvis i de fall där det berättigade i ett omhändertagande ifrågasätts. En del av de personer som omhändertas är så svåra att få kontakt med att det inte är möjligt att göra ett alkoholutandningsprov. Frågan om det finns godtagbara alternativ till sådana prov borde, enligt promemorian, också övervägas.

Beträffande utandningsprover finns givetvis en integritetsaspekt. Varje medborgare har enligt regeringsformen ett skydd för den kroppsliga integriteten avseende vad gäller påtvingade ingrepp från det allmännas sida. En förpliktelse att behöva lämna alkoholutandningsprov utgör ett sådant påtvingat kroppsligt ingrepp. Regler om sådana prov måste därför utformas på ett sådant sätt att de inte strider mot grundlagen. Flera lagar innehåller regler om påtvingade kroppsliga ingrepp. Frågan vilken betydelse som ska tillmätas den enskildes integritet i samband med ett påtvingat kroppsligt ingrepp får bedömas utifrån behovet av ett sådant ingrepp och hur pass allvarligt och långtgående ingreppet eller dess resultat är.

Det finns fall där den omhändertagne själv vill genomgå ett alkoholtest för att på så vis kunna visa graden eller frånvaron av alkohol i blod. Ett sådant test har då vägrats den omhändertagne, vilket gör att han i efterhand inte har någon möjlighet att styrka sitt påstående att omhändertagandet av honom var felaktigt. Kristdemokraterna finner denna ordning oacceptabel och klart integritetskränkande.

Vad gäller rattfylleri finns det två godkända sätt att mäta alkoholhalten hos misstänkta personer – antingen genom att blåsa i ett bevisinstrument (Intoxilyzer eller Evidenzer) eller genom att lämna ett blodprov. Halten alkohol i utandningsluften är direkt proportionell mot halten i blodet. Årligen tas runt 15 000 prov vid misstanke om rattfylleri, varav ca 30 % är blodprov. Enligt droganalysenheten vid Statens kriminaltekniska laboratorium är en av anledningarna till att utandningsprover inte alltid används vid misstänkta rattfyllerier att bevisinstrumentet så gott som alltid finns på en polisstation och att det i glesbygd kan vara långt till stationen. Då kan det vara enklare att ta ett blodprov. Alkoholtester tas alltså redan i stor omfattning. Att införa en ordning med rätt till alkoholtest vid omhändertagande enligt LOB skulle således inte leda till nämnvärt ökade kostnader. Tekniken finns redan tillgänglig på polisstationerna.

Enligt den nämnda departementspromemorian fanns det anledning att se över frågan om alkoholutandningsprov. Utredningens förslag var att alkoholutandningsprov skulle få tas på en person som omhändertagits enligt LOB, om det behövdes för att bedöma hans tillstånd. Någon sådan ändring av lagen har dock inte skett och inte heller har något sådant förslag tagits upp i den påföljande utredningen *Polisverksamhet i förändring del 2* (SOU 2002:117). Enligt justitieutskottets betänkande *Polisfrågor* (2004/05:JuU19) har departementspromemorian remissbehandlats och den bereds inom Justitiedepartementet. Något förslag från regeringen har dock inte lämnats till riksdagen.

Kristdemokraterna anser att det ska finnas en lagstadgad rätt för den omhändertagne till blodalkoholanalys i någon form, när han eller hon så kräver.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 4 oktober 2005

Olle Sandahl (kd)

Peter Althin (kd)

Helena Höij (kd)

Yvonne Andersson (kd)

Ingvar Svensson (kd)

Tuve Skånberg (kd)

Ingemar Vänerlöv (kd)